

ZARZĄDZENIE

REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W SZCZECINIE

z dnia 28 lipca 2026 r.

w sprawie planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Cisy Tychowskie”

Na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13, 426 i 737) zarządza się, co następuje.

§ 1. Ustanawia się plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Cisy Tychowskie”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2.1. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie stanowiska *cisa* pospolitego *Taxus baccata*.

2. Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu, o którym mowa w ust. 1, są:

- 1) występowanie licznej populacji *cisa* pospolitego *Taxus baccata*;
- 2) występowanie gatunków rzadkich i chronionych;
- 3) występowanie gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej – dzięcioł czarny *Dryocopus martius* i muchołówka mała *Ficedula parva* oraz na Czerwonej Liście Ptaków Polski – muchołówka żałobna *Ficedula hypoleuca*;
- 4) występowanie siedlisk wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej: 91E0-3 Łęg olszowo-jesionowy (*Fraxino-Alnetum*), 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario holosteeae-Carpinetum betuli*), 9110-1 Kwaśna buczyna niżowa (*Luzulo pilosae-Fagetum*);
- 5) występowanie gatunków bezkręgowców szczególnej troski (cenne przyrodniczo) – *Aeletes atomarius*, *Hypoganus inunctus*, *Ipidia binotata*, *Manda mandibularis*;
- 6) położenie rezerwatu na gruntach należących do Skarbu Państwa, zarządzanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Tychowo.

§ 3. Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków dla rezerwatu zawiera załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 4. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 5. 1. Określenie działań ochronnych w rezerwacie z podaniem ich rodzaju, zakresu i lokalizacji zawiera załącznik nr 2 do zarządzenia.

2. Mapę lokalizacji działań, o których mowa w ust. 1, zawiera załącznik nr 3.

§ 6. Wprowadza się następujące wskazania wymagań ochrony przyrody koniecznych do uwzględnienia w ustaleniach planów ogólnych gminy Tychowo, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy Tychowo, planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego dotyczących eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych:

- 1) w planach należy uwzględnić aktualny przebieg granicy rezerwatu;
- 2) na terenie rezerwatu należy utrzymać całość obszaru w formie terenu wyłączanego z możliwości wprowadzenia zmian w sposobie jego użytkowania i zagospodarowania.

§ 7. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Szczecinie

Sylwia Jurzyk - Nordlów
/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/

Załącznik nr 1 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
w sprawie planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Cisy Tychowskie”
z dnia 28 lipca 2026 r.

Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków dla rezerwatu.

Lp.	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych
Zagrożenia istniejące wewnętrzne		
1.	Odwodnienie rezerwatu – sieć konserwowanych rowów melioracyjnych.	Punktowe blokowanie rowów melioracyjnych (budowa zastawek lub zasypywanie rowów).
2.	Prześwietlanie drzewostanów połączone z całkowitym usuwaniem podszytu.	Zmiana sposobu prowadzenia działań ochrony czynnej na obszarze rezerwatu.
3.	Juwenalizacja – młode, 36-letnie nasadzenie buka, świerka i brzozy w wydz. 579 p.	Pozostawienie do naturalnej regeneracji.
4.	Pinetyzacja – punktowo w drzewostanie części środkowej rezerwatu występują nasadzenia świerka.	Z uwagi na naturalny proces zamierania świerka nie planuje się podejmowania działań ochrony czynnej.
5.	Wnikanie rodzimych gatunków ekspansywnych, m.in. z rodzaju <i>Rubus</i> .	Biorąc pod uwagę konieczność podejmowania działań ochronnych cisa pospolitego, brak możliwości całkowitej eliminacji.
Zagrożenia istniejące zewnętrzne		
6.	Odwodnienie rezerwatu – ogólny spadek wód gruntowych w regionie, spowodowany oddziaływaniem człowieka i negatywnymi zmianą klimatu (susze, zmiana struktury opadów).	Brak możliwości przeciwdziałania suszom i niedoborowi opadów.
7.	Niekontrolowane penetracje obszaru rezerwatu oraz związane z nią niszczenie okazów cisa (ścianienie gałęzi), wydeptywanie roślinności i zbiór owoców runa leśnego i owoców cisa, zaśmiecanie obiektu.	Właściwe oznakowanie granic rezerwatu tablicami urzędowymi, regulaminowymi i edukacyjnymi. Utrzymanie sprawności technicznej grodzienia rezerwatu siatką leśną oraz jego wymiana w zależności od potrzeb. Egzekwowanie zakazów obowiązujących w rezerwacie poprzez okresowe kontrole upoważnionych służb leśnych i służb ochrony przyrody.
Zagrożenia potencjalne wewnętrzne		
8.	Wahania poziomu wód w rezerwacie (głównie obniżanie), w tym również spowodowane zmianą klimatu (susze), skutkujące zmianą składu gatunkowego oraz pogarszaniem stanu siedlisk przyrodniczych.	Brak możliwości przeciwdziałania zagrożeniu w granicach rezerwatu przyrody. Prowadzenie regularnego monitoringu zmian stosunków wodnych.
9.	Dalszy rozwój gatunków ekspansywnych.	Zmiana sposobu prowadzenia działań ochrony czynnej na obszarze rezerwatu.
10.	Zagrożenie od strony grzybów	Prowadzenie corocznego monitoringu pod kątem zagrożenia

Lp.	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych
	patogennych i różnych szkodników owadzych.	cisów przez szkodniki owadzie (głównie prędziorków) i grzyby, którego wyniki posłużą do ustalenia bieżącego rodzaju i zakresu działań ochronnych przeciwdziałających zagrożeniu.
Zagrożenia potencjalne zewnętrzne		
11.	Nie stwierdzono	

Załącznik Nr 2 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
w sprawie planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Cisy Tychowskie”
z dnia 28 lipca 2026 r.

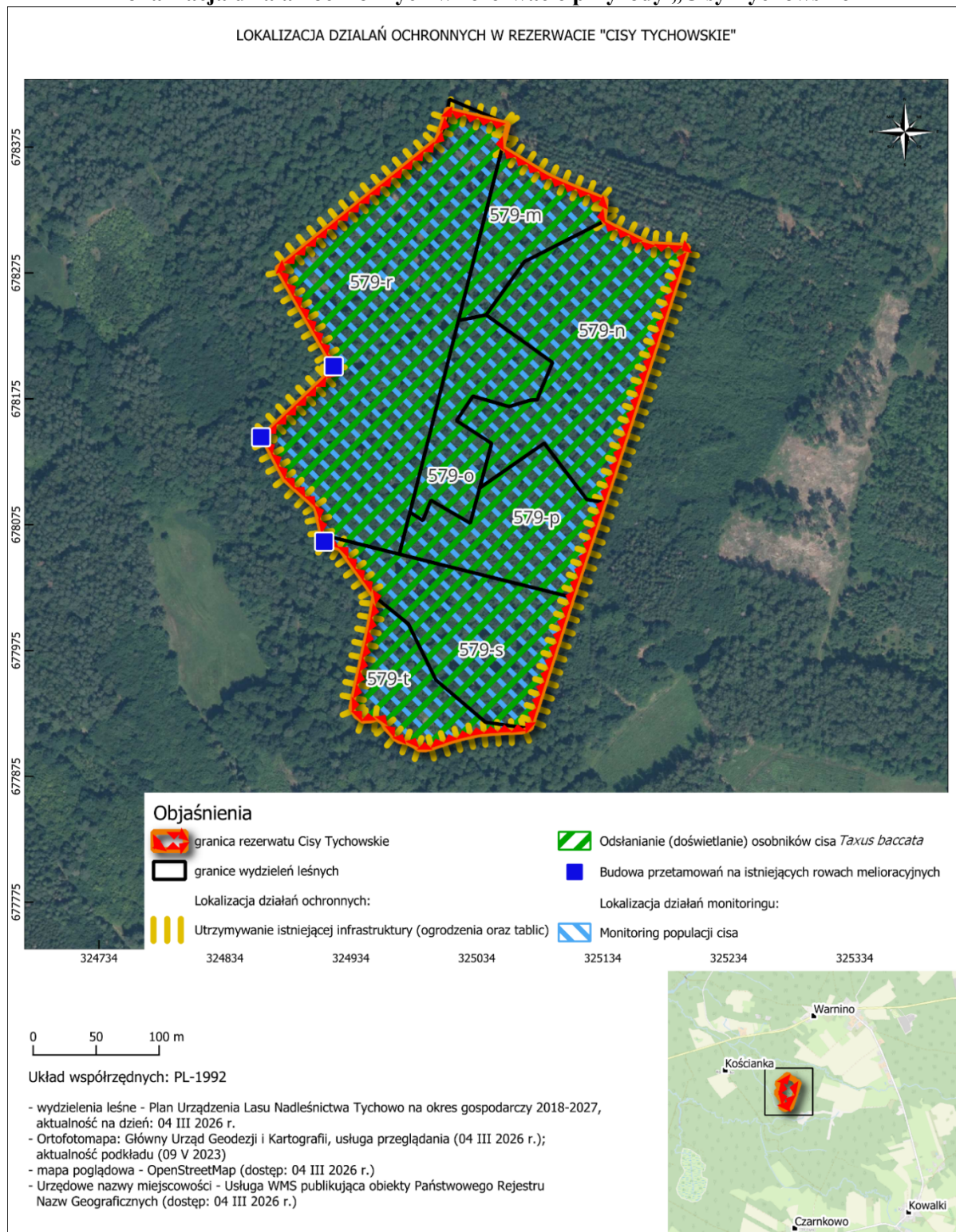
Działania ochronne z podaniem rodzaju, zakresu oraz lokalizacji tych działań

Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych
Budowa przetamowań na istniejących rowach melioracyjnych.	W lokalizacjach wskazanych w załączniku nr 3, na rowach melioracyjnych należy wybudować regulowane przetamowania hamujące odpływ wody z rezerwatu, w postaci ścianki z desek dębowych z wypełnieniem z lokalnego gruntu. Wysokość przetamowania ok. 50 cm w zależności od lokalnych warunków terenowych, tj. wysokości brzegów. Zapewnić możliwość regulacji poziomu piętrzenia w zakresie od 10 do 30 cm stosując odpowiednie rozwiązania techniczne, np. w postaci szandorów lub regulowanej rury przelewowej. Wykonanie prac w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania planu.	Wzdłuż zachodniej granicy rezerwatu, zgodnie z załącznikiem graficznym.
Odślanianie (doświetlanie) osobników cisa <i>Taxus baccata</i> .	Punktowo w miejscach występowania osobników cisa usuwać częściowo podszyt, a w razie potrzeby także przerzedzać drzewostan, tak aby zapewnić osobnikom cisa dostateczny dostęp światła. Zwarcie drzewostanu powinno być utrzymywane na poziomie poniżej 50-60%. Nie należy usuwać podszytu na dużych powierzchniach, aby ograniczać wkraczanie gatunków niepożądanych. Prace należy prowadzić poza sezonem lęgowym ptaków, tj. poza okresem od dnia 1 marca do dnia 15 października. Dopuszcza się pozostawienie pojedynczych drzew liściastych w miejscach niekolidujących z cisami jako siedlisk dla organizmów związanych z martwym drewnem. Pozostałą biomasę należy usunąć poza teren rezerwatu. Prace należy realizować w całym okresie obowiązywania planu, w zależności od potrzeb.	Cały obszar rezerwatu.
Utrzymywanie istniejącej infrastruktury - ogrodzenia oraz tablic w dobrym stanie technicznym.	Na bieżąco, w miarę potrzeb dokonywać niezbędnych napraw i remontów istniejącego ogrodzenia rezerwatu przebiegającego wzdłuż jego granicy, a także oznakowania (tablic urzędowych).	Wzdłuż granic rezerwatu.
Monitoring populacji cisa.	Kompleksowy monitoring populacji cisa pospolitego wraz z policzeniem wszystkich występujących w rezerwacie osobników. Monitoring przeprowadzić dwukrotnie w ciągu obowiązywania planu.	Cały obszar rezerwatu.
Monitoring pod kątem zagrożenia cisów przez: szkodniki owadzie (głównie przedziorków) i grzyby oraz drzew pochylonych.	Prowadzenie corocznego monitoringu pod kątem zagrożenia cisów przez szkodniki owadzie (głównie przedziorków) i grzyby. Prowadzenie monitoringu pod kątem zagrożenia dla rozwoju okazów cisa. Monitoringi prowadzić z częstotliwością zależną od potrzeb.	Cały obszar rezerwatu.
Utrzymanie czystości.	Zbiórka odpadów z miejsc ich nagromadzenia oraz wywóz poza obszar rezerwatu – w terminach i z częstotliwością zależną od potrzeb.	Cały obszar rezerwatu.

Kontrole w rezerwacie	Kontrole pracowników Lasów Państwowych/służb ochrony przyrody obszaru rezerwatu.	Cały obszar rezerwatu.
--------------------------	---	------------------------

Załącznik Nr 3 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
w sprawie planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Cisy Tychowskie”
z dnia 28 lipca 2026 r.

Lokalizacja działań ochronnych w rezerwacie przyrody „Cisy Tychowskie”



Uzasadnienie

Na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r., poz. 13 z późn. zm.) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie ustanawia dla rezerwatu przyrody „Cisy Tychowskie” plan ochrony, sporządzany zgodnie z art. 18 i 20 tej ustawy. Projekt planu sporządza się uwzględniając treść rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94 poz. 794). Plan ochrony rezerwatu sporządza się na okres 20 lat. Plany ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego w części pokrywającej się z obszarem Natura 2000 powinny uwzględniać zakres planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, o których mowa w art. 28 ustawy o ochronie przyrody, albo zakres planu ochrony dla obszaru Natura 2000, o których mowa w art. 29 tejże ustawy. Rezerwat przyrody „Cisy Tychowskie” zlokalizowany jest poza granicami obszarów Natura 2000.

Rezerwat przyrody „Cisy Tychowskie” funkcjonuje na mocy Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Cisy Tychowskie” (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2017 r. poz. 3577). Rezerwat posiada powierzchnię 10,28 ha, położony jest w gminie Tychowo, w powiecie białogardzkim, na terenie województwa zachodniopomorskiego. W całości są to grunty Skarbu Państwa pozostające w zarządzie Nadleśnictwa Tychowo. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie stanowiska cisa pospolitego *Taxus baccata*.

Dokumentacją wyjściową dla opracowania przedmiotowego projektu zarządzenia było opracowanie pt. „Projekt planu ochrony rezerwatu przyrody Cisy Tychowskie” (Klub Przyrodników, Owczary 2024). W ramach prac nad planem ochrony przeprowadzono analizę zagrożeń rezerwatu, zarówno w odniesieniu do całości przyrody jak i poszczególnych jej składników, biorąc pod uwagę ich wpływ na naturalne procesy przyrodnicze, siedliska przyrodnicze, ekosystemy, siedliska oraz populacje roślin, zwierząt lub grzybów, różnorodność ekosystemową i krajobrazową, przyrodę nieożywioną oraz krajobraz. W granicach rezerwatu przyrody „Cisy Tychowskie” występują wyłącznie ekosystemy lądowe leśne. Szatę roślinną rezerwatu w przeważającej części tworzy mozaika trzech zbiorowisk roślinnych: grądów subatlantyckich, kwaśnych buczyn niżowych i łęgów olszowo-jesionowych. Fragmenty terenu zajmują także silnie przekształcone zbiorowiska zastępcze tych fitocenoz. Ponadto w części południowej znajduje się niewielki obszar źródliskowy, z bardzo skąpą roślinnością, niekształtującej wyodrębnionych zbiorowisk roślinnych.

W obrębie rezerwatu odnotowano występowanie trzech chronionych siedlisk przyrodniczych: 9110-1 Kwaśna buczyna niżowa (*Luzulo pilosae-Fagetum*), 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario holosteeae-Carpinetum betuli*) oraz 91E0-3 Łęg olszowo-jesionowy (*Fraxino-Alnetum*). Łącznie inwentaryzowano 13 ich płątów o powierzchni 8,31 ha, co stanowi nieco ponad 80% całkowitej powierzchni tego obiektu.

Drzewostan fitocenozy kwaśna buczyna niżowa *Luzulo pilosae-Fagetum* jest zazwyczaj jednowarstwowy, budowany przez buk *Fagus sylvatica*. Tylko miejscami wprowadzono do niego sztucznie świerka *Picea abies*. Ewentualne niższe warstwy drzewostanu i warstwa krzewów również są praktycznie czysto bukowe. Ważnym elementem omawianych fitocenoz jest warstwa mszysta, budowana głównie przez gatunki borowe: widłoząb miotłowy *Dicranum polysetum*, złotowłos strojny *Polytrichastrum formosum*, bielistka siwa *Leucobryum glaucum*.

Największą powierzchnię w rezerwacie zajmują zbiorowiska grądu subatlantyckiego w postaci wilgotnej (grąd niski). Tworzą one płyty o najwyższej naturalności. W kilku miejscach wykształciły się na miejscu odwodnionych łęgów olszowo-jesionowych i nadal poszerzają swój areal kosztem tych siedlisk. Drzewostan jest wielowarstwowy. Najwyższą warstwę tworzą zazwyczaj: grab pospolity *Carpinus betulus*, buk *Fagus sylvatica*, olsza czarna *Alnus glutinosa* i brzoza brodawkowata *Betula pendula*.

Najsilniej przekształconymi zbiorowiskami roślinnymi rezerwatu są łęgi olszowo-jesionowe. Występują one w najniższych partiach omawianego obiektu. Drzewostany buduje tu ok. 100-letnia olsza czarna,

a niewielką domieszkę stanowi tu grab pospolity, brzoza omszona *Betula pubescens*, wiąz górski *Ulmus glabra*, punktowo, w najniższych warstwach występuje także cis.

W północnej i w południowo-wschodniej części rezerwatu występują płaty roślinności silnie przekształcone w wyniku działalności człowieka, które zaklasyfikowano do zbiorowisk zastępczych. Przeważają wśród nich formy wywodzące się z grądów. Warstwę runa tworzy mozaika gatunków typowych dla grądów i borów, a także roślin porębowych i ruderalnych.

Najcenniejszym elementem flory rezerwatu jest jednocześnie jego główny przedmiot ochrony, czyli populacja cisa pospolitego *Taxus baccata*. Stwierdzono występowanie tutaj 60 osobników starych (ponad 50-letnich) oraz niewielką liczbę osobników młodych – 11 skupisk siewek (1-5 osobników) oraz 2 skupiska osobników w wieku do ok. 5 lat (jedno z nich określono jako liczne). W przypadku 2 egzemplarzy cisa, rosnących w części północno-zachodniej odnotowano owocowanie.

W wyniku prowadzonych prac terenowych nie stwierdzono potencjalnych zagrożeń zewnętrznych.

Do najważniejszych zagrożeń na obszarze rezerwatu należy jego odwodnienie, głównie powodowane odpływem wód istniejącymi rowami melioracyjnymi. Aby minimalizować wpływ tego zagrożenia należy w trzech lokalizacjach wybudować przetamowania na rowach melioracyjnych.

Do istotnych zagrożeń zaliczono również nadmierne prześwietlanie drzewostanów, prowadzone w celu ochrony populacji cisa. Zabiegi te realizowano zbyt intensywnie, co doprowadziło do deformacji struktury drzewostanów oraz sprzyjało rozwojowi ekspansywnych gatunków. Mimo niekorzystnych przekształceń wynikających z dotychczasowego promowania cisa, gatunek ten – stanowiący główny walor rezerwatu – wymaga dalszych zabiegów ochronnych. W celu ograniczenia negatywnych skutków planuje się prowadzenie zabiegów wspomagających w zmodyfikowanej, mniej inwazyjnej formie.

Wśród zagrożeń zidentyfikowano również pojawianie się gatunków ekspansywnych (m.in. z rodzaju *Rubus*) oraz pinetyzację. Nie planuje się jednak działań ochrony czynnej nakierowanych na eliminację tych zagrożeń. Ekspansja gatunków niepożądanych powinna zmniejszyć się, jeśli w obrębie rezerwatu usuwanie podszytu będzie ograniczone wyłącznie do najbliższego sąsiedztwa osobników cisa (tj. bez tworzenia dużych powierzchni pozbawionych podszytu). Natomiast świerk na tym terenie wykazuje naturalną tendencję zamierania, dlatego można przypuszczać, że w najbliższych latach będzie stopniowo eliminowany z drzewostanu w sposób samoistny.

Należy również utrzymywać w dobrym stanie technicznym istniejącą infrastrukturę – ogrodzenie oraz tablice, a także prowadzić regularny monitoring populacji cisa i monitoring pod kątem zagrożenia cisów przez pasożyty zwierzęce (głównie przedziorków) i grzyby.

W rezerwacie nie wskazuje się obszarów i miejsc udostępnianych do celów edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych, sportowych oraz amatorskiego połowu ryb i rybactwa. Do celów naukowych cały obszar rezerwatu może być udostępniony wyłącznie na wniosek zainteresowanego, po uzyskaniu zezwolenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie określającego zakres i zasady prowadzenia badań, pod warunkiem, że badania nie spowodują negatywnego oddziaływania na cele ochrony przyrody rezerwatu. Nie wskazuje się miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza, ze względu na sprzeczność powyższych form działalności z celami ochrony przyrody w rezerwacie. Nie wyznacza się również obszarów, w których można polować oraz miejsc wprowadzania psów ze względu na możliwość płoszenia i niepokojenia zwierząt.

Podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie działań ochronnych jest Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie w porozumieniu i ze wsparciem zarządcy gruntów, tj. Nadleśnictwa Tychowo. Środki finansowe za realizację działań ochronnych można pozyskać z funduszy wspierających ochronę przyrody, w związku z czym wysokość dofinansowania będzie decydować o zakresie i terminie realizacji zaplanowanych działań. Zatwierdzony plan ochrony będzie stanowił podstawę merytoryczną i formalną do aplikowania o środki finansowe do funduszy wspierających czynną ochronę przyrody.

Projekt zarządzenia został przesłany do zaopiniowania do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska dnia 24 lutego 2026 r. Zostały zgłoszone następujące uwagi:

1. *Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie stanowiska cisa pospolitego, tym samym nie jest zasadne prowadzenie w rezerwacie monitoringu siedlisk 91E0, 9110 i 9160, a tym bardziej wskazywanie monitoringu tych siedlisk jako sposobu eliminacji lub ograniczania dla zagrożenia dot. wahań poziomu wód.*

Zgodnie z uwagą usunięto działanie dot. monitoringu siedlisk przyrodniczych 91E0, 9110 oraz 9160 występujących w obszarze, natomiast pozostawiono zagrożenie potencjalne wewnętrzne dotyczące wahań poziomu wód w rezerwacie, gdyż procesy te również mogą mieć negatywny wpływ na cisa pospolitego, stanowiącego główny cel ochrony w rezerwacie. Cis jako gatunek jest przystosowany do stosunkowo stabilnych warunków siedliskowych, natomiast nagłe lub częste zmiany poziomu wód mogą powodować u niego stres fizjologiczny, uszkodzenia systemu korzeniowego, czy też problemy z odnowieniem.

2. *Prowadzenie corocznego monitoringu pod kątem zagrożenia cisów przez pasożyty zwierzęce (głównie przedziorków) i grzyby wskazano jako sposób eliminacji lub ograniczania dla zagrożenia od strony grzybów patogennych i różnych szkodników owadzych, jednocześnie w działaniach nie wskazano takiego corocznego monitoringu.*

Uwagę uwzględniono poprzez dodanie do działań ochronnych monitoringu pod kątem zagrożenia cisów przez pasożyty zwierzęce (głównie przedziorków) i grzyby.

3. *Należy poprawić czytelność załącznika graficznego poprzez zmianę skali mapy lub rezygnację z określania na mapie działań, które mają być prowadzone na obszarze całego rezerwatu (w tym wypadku wystarczy opis „cały obszar rezerwatu” w załączniku nr 2) oraz działań dot. monitoringu siedlisk (które należy usunąć z projektu) – na załączniku, dostosowując stosownie jego tytuł, należy zaznaczyć jedynie lokalizację przetamowań. Pozostałe działanie nie wymagają dookreślenia na mapie.*

Uwagę uwzględniono poprzez zmianę skali mapy oraz usunięcie zasięgów ww. siedlisk przyrodniczych, przez co uzyskała czytelność.

Dodatkowo zwrócono uwagę na potrzebę zawarcia porozumienia z Nadleśnictwem Tychowo ws. realizacji działań na obszarze rezerwatu. Porozumienie to winno zawierać m.in. zapis dotyczący informowania RDOŚ o prowadzonych przez Nadleśnictwo działaniach, tak aby RDOŚ dysponował bieżącą informacją nt. prowadzonych na obszarze rezerwatu zadań.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie zawarł w dniu 18 stycznia 2010 r. porozumienie z Dyrektorem Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku dotyczące wzajemnej współpracy w kwestiach, m.in. realizacji planów ochrony dla rezerwatów przyrody i planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. Realizując zapisy porozumienia, jednostki Lasów Państwowych składają coroczne sprawozdania dotyczące działań w rezerwach przyrody. Porozumienie ze stroną Lasów Państwowych, jak również porozumienia z innymi regionalnymi dyrekcjami lasów państwowych są na bieżąco aktualizowane.

Zgodnie z art. 19 ust. 1a ustawy o ochronie przyrody sporządzający projekt planu ochrony zapewnił udział społeczeństwa w postępowaniu na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia

3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.) poprzez wydanie:

1) obwieszczenia RDOŚ w Szczecinie z dnia 15 września 2023 r., znak: WOPN.6202.18.2023.MKP o przystąpieniu do sporządzenia projektu planu ochrony – podano do publicznej wiadomości poprzez publikację w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie, wydruk w prasie o zasięgu regionalnym (Kurier Szczeciński z dnia 15 września 2023 r.), wywieszenie na tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie w terminie od dnia 15 września 2023 r. do dnia 15 listopada 2023 r. oraz przesłanie obwieszczenia do właściwych miejscowo: Nadleśnictwa Tychowo, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku, Urzędu Miejskiego w Tychowie oraz Starostwa Powiatowego w Białogardzie z prośbą o jego wywieszenie na tablicach ogłoszeń przez okres ponad 21 dni. Odnośnie zamierzenia nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski.

2) obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2026 r. w sprawie możliwości zapoznania się z projektem planu ochrony oraz o możliwości i terminie wnoszenia do niego propozycji i uwag - podano do publicznej wiadomości poprzez publikację w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie, wydruk w prasie o zasięgu regionalnym (Gazeta Wyborcza z dnia 31 marca 2026 r.), wywieszenie na tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie w terminie od dnia 31 marca do dnia 27 kwietnia 2026 r. oraz przesłanie do właściwych miejscowo: Nadleśnictwa Tychowo, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku, Urzędu Miejskiego w Tychowie oraz Starostwa Powiatowego w Białogardzie, z prośbą o jego wywieszenie na tablicach ogłoszeń przez okres ponad 21 dni.

W trakcie konsultacji wniesiono następujące uwagi i wnioski przez Nadleśnictwo Tychowo (pismo z dnia 27 kwietnia 2026 r., znak: ZG.7212.4.2026). Uwagi rozpatrzone w następujący sposób:

Lp.	Podmiot zgłaszający	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia
1.	Nadleśnictwo Tychowo	Monitoring pod kątem drzew pochylonych zagrażających okazom cisa oraz drzew zagrażającym życiu i mieniu - Prowadzenie monitoringu pod kątem zagrożenia dla rozwoju okazów cisa oraz drzew zagrażających życiu i mieniu, potrzeby punktowego usuwania drzew w razie stwierdzonego zagrożenia (cały obszar rezerwatu).	<i>Uwagę uwzględniono częściowo. Uszczegółowiono zapis dotyczący monitoringu pod kątem drzew pochylonych zagrażających okazom cisa. W odniesieniu do drzew zagrażających życiu i mieniu - Wycinka drzew i/lub ich konarów bądź gałęzi, w celu eliminacji zagrożenia życia, zdrowia i mienia na obszarze rezerwatu przyrody jest możliwa w oparciu o art. 15 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13 z późn. zm.).</i>
2.	Nadleśnictwo Tychowo	Kontrole w rezerwacie - Kontrole pracowników Lasów Państwowych/ służb ochrony przyrody obszaru rezerwatu (bez określania regularne, jeśli mają pozostać regularne to należy określić ich ilość lub częstotliwość – co, ile?) – cały obszar rezerwatu.	<i>Uwagę uwzględniono. Doprecyzowano zapis dotyczący kontroli w rezerwacie przyrody, który przyjął brzmienie: „Prowadzenie corocznego monitoringu pod kątem zagrożenia cisów przez pasożyty zwierzęce (głównie przedziorków) i grzyby. Prowadzenie monitoringu pod kątem zagrożenia dla rozwoju okazów cisa. Monitoringi prowadzić z częstotliwością zależną od potrzeb”.</i>
3.	Nadleśnictwo Tychowo	Utrzymywanie istniejącej infrastruktury melioracyjnej - Utrzymanie sprawności technicznej (konserwacja) rowów melioracyjnych w zależności od potrzeb (istniejąca sieć rowów).	<i>Uwagi nie uwzględniono. Plan ochrony przewiduje działania zmierzające do ograniczenia odpływu wód z obszaru rezerwatu, w szczególności punktowe</i>

			<i>blokowanie rowów melioracyjnych poprzez budowę zastawek lub częściowe zasypywanie rowów. Działania te wynikają ze zidentyfikowanych zagrożeń związanych z odwodnieniem rezerwatu, ogólnym obniżaniem poziomu wód gruntowych w regionie oraz nasilającymi się skutkami zmian klimatu, w tym suszami i zmianą struktury opadów.</i> <i>Utrzymywanie sprawności technicznej i regularna konserwacja istniejącej sieci rowów melioracyjnych mogłyby prowadzić do dalszego odpływu wód oraz pogłębiania niekorzystnych zmian hydrologicznych, skutkujących pogarszaniem stanu siedlisk przyrodniczych i zmianami składu gatunkowego.</i>
--	--	--	--

Jednocześnie, tut. Organ zaznacza, iż w projekcie zarządzenia doszło do korekty zapisów z „pasożyty zwierzęce” na „szkodniki owadzie”.

Na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, pismem z dnia 31 marca 2026 r., znak: WNR.6202.3.2026.RM.3 przekazano do zaopiniowania projekt zarządzenia Radzie Miejskiej Tychowa. Rada Miejska Tychowa nie zajęła stanowiska w przedmiotowej sprawie w terminie 30 dni, więc w myśl art. 89 ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r., poz. 1153 z późn. zm.), rozstrzygnięcie uznane zostało za przyjęte w brzmieniu przedłożonym.

Projekt zarządzenia, na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2025 r. poz. 428) został uzgodniony przez Wojewodę Zachodniopomorskiego pismem znak: P-1.0522.29.2026.KD z dnia 24 lipca 2026 r.